

Bandırma Vapurundan İdam Sehпасına 2 Bölüm

— Sami Biber · 19 Mayıs 2019

Oldukça yakın arkadaşı Mehmet Arif, Atatürk'ün hayatına kast etmiş miydi? Kast etmişse bunun sebebi neydi? Niçin yıllar sonra Atatürk'ten onun hayatına son verecek kadar nefret eder olmuştu? Ya da hakkındaki bu iddialar doğru muydu?

İşte bu sorulara cevap vermek için öncelikle 16 Haziran 1926 da İzmir'de Mustafa Kemal'in hayatına yönelik bir suikast girişimi oldu mu? Sorusunu cevaplamamız gerekir.

16 Haziran 1926 Da Mustafa Kemal Ankara'dadır. Ankara'da olan bir insana İzmir'de suikast yapılamayacağına göre de bir suikast, hatta girişimi bile değildir.

E o zaman nedir bu suikast davası? Ortada bir suikast, hatta girişimi bile yoksa davası nasıl oluyor?

Ortada bir suikast yok ama 16 Haziran 1926 dan hemen sonra başlatılan mahkemelerde, alınan ifadelerde bazı isimlerin Mustafa Kemal'i öldürmek için planlar kurdukları ortaya çıkmıştır. Yani niyet var ama bu niyeti gerçeğe döndürmek için yapılan, yapılabilen herhangi bir eylem yok. Çünkü 16 Haziran 1926 da İzmir'de olması gereken Mustafa Kemal o tarihte İzmir'e gelmiyor. Gelmeyince Mustafa Kemal'i öldürecek olanları motoruyla Yunanistan'a kaçırarak olan Giritli Şevki adlı motorcu korkuyor ve durumu İzmir Valisi Kazım Dirik'e bildiriyor (Kazım Dirik de Atatürk'le Samsun'a çıkan subaylardan biriydi.)

Giritli Şevki tabii ki bazı isimler de veriyor...Bu isimler yakalınca artık isimlere yeni isimler karışmaya başlıyor ve görülüyor ki bu işin tertipçileri Lazistan(Rize) Mebusu Ziya Hurşit, Gürcü Yusuf,Laz İsmail, Çopur Hilmi,Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasından İzmit Mebusu Şükrü Bey, Eski İttihatçılardan Kara Kemal adlı kişilerdir. Ancak soruşturmalar derinleştikçe Atatürk'ün en yakın silah arkadaşlarının neredeyse tamamı da Atatürk'e suikast ile ilişkilendiriliyor. Mesela sınıf arkadaşı, hatta evlerinde yatıya kaldığı Ali Fuad Cebesoy bile... Samsun'a birlikte çıktığı Refet Bele, Erzurum'da " Ben ve kolordum emrinizdeyiz paşam!" Diyerek Milli mücadeleye en büyük desteği vermiş olan Kazım Karabekir, Milli mücadele kahramanları Rauf Orbay, Cafer Tayyar Paşa ve yazımın konusu olan sınıf arkadaşı Mehmet Arif... (O tarih itibariyle Eskişehir Milletvekilidir.)

Bu isimlerin hepsinin ortak bir özelliği var: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası mensubu olmaları. Hatta kurucularıdır...

Atatürk'ün en yakın silah arkadaşlarının dahi idamla yargılandığı bir davaya dönüşür birden bire iş bu İzmir Suikast davası... Düşünün ki Kazım Karabekir bile idam talebiyle yargılanır. Kazım Karabekir gibi bir

kahramanın bu mahkemelerde süründürülmesi, idam talebiyle yargılanması İsmet İnönü'yü isyan ettirir ve onun kurtarılması yönünde girişimlerde bulununca İstiklal mahkemesi tarafından " Kellenle oynama " Mealinde tehdit edilir ülkenin başbakanı olduğu halde...

Birileri en yakın silah arkadaşlarını Mustafa Kemal'den, Mustafa Kemal'i en yakın silah arkadaşlarından uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Peki kimdir bu birileri? Onların kim olduklarını asla isim isim bilemezsiniz ama var olduklarını bilirsiniz. Mustafa Kemal'in son arzularından biri olan Kazım Karabekir ile helalleşmesi isteğini asla Kazım Karabekir'e iletmeyenler her kimse işte onlardı o şer güçler. TBMM ni Kur'an okuyarak, kurbanlar keserek, dualarla açmış olan Atatürk'ü övme ve yüceltme adına " Atatürk ekber..." Diye ezan yazanlar, " Ne örümcek, ne yosun/ Ne mucize, ne füsün/ Kâbe 'Arap'ın olsun / Bize Çankaya yeter. " Diye şiirler yazanlar ve onların arkalarındakiler her kim idiyeler işte onlardı o şer güçler.

İşte o şer güçler istikballerini ve ikballerini Mustafa Kemal'in eski silah arkadaşlarını ondan uzaklaştırmakta görüyorlardı. Bunun için de o zamanın şartları içinde akla gelecek ve gelmeyecek her yola baş vuruyorlardı. Mustafa Kemal'in etrafında oluşan yeni halka en yakın arkadaşlarını ona ve onun önderliğinde kurulan yeni düzene düşman,saltanatçı- hilafetçi olarak gösteriyorlardı. İşte bu duruma isyan eden Refet Bele bakın ne diyordu TBMM de:

"Refet Paşa gibi bir adamın saltanatçı ve hilafetçi olamayacağını pek ala bilirsiniz.Saltanat idaresi tarafından üç defa idama mahkum edilmiş bir insanın, artık şahsi hakimiyet süren şunun bunun arkasından gitmeyeceğini bilmelisiniz. Zaten bu sözleri siz çıkarıyorsunuz. Bu meclise ben arkadaşlarımla geldim. Beraber oturuyoruz. Dört kişi oturmuşuz, beş kişi oturmuşuz hemen " Dörtler Meclisi, beşler meclisi" gibi laflar çıkartıyorsunuz. Kaç kişi olursak olalım size ne."

Ali Fuat Cebesoy da şöyle dile getirir kendilerine karşı oluşan tavrı:

"Biz ne kadar dürüst hareket edersek, baştan beri büyük bir itimad ve samimiyetle bağlandığımız Atatürk'den hiç bir vechile ayrılmadıkça, bizim, yeni arkadaşlarını seçmekte kendisini serbest bırakışımızdan bila istifade ile iltihak edenlerden bir kısmı maalesef bu hüsn-ü niyetimizi suistimal ettiler, manalandırdılar ve bizi hayalimizden geçmeyen padişahçılık, halfelicilik gibi gericiiliklerle malül göstermekteki gayretleriyle Atatürk'ün hakkımızdaki hislerini başka istikamete çevirdiler."

Evet...Kısaca Ayıcı Arif'in durumu da Ali Fuat Cebesoy ya da Refet Bele Paşa'nın durumundan farklı değildi.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkanın Şeyh Sait isyanı ile ilişkilendirilerek kapatılması(5 Haziran 1925) Mustafa Kemal'in eski arkadaşlarını hiç de parlak günlerin beklemediğinin habercisiydi adeta. Daha şimdiden "Cumhuriyet Düşmanı" olmakla suçlanmaya başlamışları bile... Evet, bu komik bir iddiaydı

aslında. Zira bu insanların hepsi Mustafa Kemal gibi bu Cumhuriyetin kurucularıydı ve insan, ellerine doğmuş olan yavrusuna düşman olamazdı.

İzmir Suikastı ile ilgili olarak Bernard Lewis, mevcut durumu şöyle özetler:“İstiklâl Mahkemeleri soruşturmalarını suikastin çok ötesinde genişlettiler ve hukuk esaslarına aldırış etmeksizin Mustafa Kemal'in bütün siyâsî muhaliflerine karşı kovuşturmaya geçtiler.”

Gerçekten de neredeyse Mustafa Kemal bile Mustafa Kemal'e suikast düzenlemek suçlamasıyla mahkeme huzuruna çıkarılacaktı.

Peki Mustafa Kemal'e karşı düzenlenmesi düşünülen bir suikast yok muydu?

Bu soruya “ Hayır böyle bir şey yoktu” Demek mümkün değildir. Böyle bir şey vardı. Var olmasına vardı ama böyle bir şeyin varlığı yukarıda belirttiğimiz gibi Atatürk'ü yakın arkadaşlarından tecrid etmek isteyenlerin ekmeğine yağ süren bir durum oldu ve kurunun yanında yağ da yandı. Albay Arif Bey(Son aldığı rütbe buydu) de bunlardan biriydi.(Bu tabii ki benim kanaatimdir.)

Mustafa Kemal'e suikast düzenlemekle suçlanan Arif Bey'in mahkemesine kısaca göz atarsak olayı daha net anlarız.

Arif Bey, bu olayda Ziya Hurşit'i ve Laz İsmail'i tanımak, onları evinde misafir etmekle suçlanmaktadır. Her iki isim de Mustafa Kemal'i öldürmek isteyenlerin başında gelen isimlerdir.

Sonrasını mahkeme zabıtlarından izleyelim.

MahkemeReisi – Ziya Hurşit'i nerede ve nasıl tanıdınız?

Arif Bey- Bir akşam Ankara'da bizim kulüpte oturuyordum. Ali Fuad Paşa geldi. Yanında bir genç bulunuyordu. Onu eski Lazistan mebusu Ziya Hurşit diye tanıttı. Başla selamlaştık, el bile sıkışmadık.

Daha sonra bir kez daha yine kulüpte görüştük. Benden yanında getirdiği biri için bir memuriyete tayin hususunda aracılık yapmamı istedi. Ben de muhalif bir milletvekili olarak bu konuda bir yardımım olamayacağını söyledim. Yanındaki kişi de Laz İsmailmiş. Onunla da bu vesile ile tanışmış oldum.Başka da bir şey bilmiyorum.

Mahkeme Reisi- Yanılıyorsunuz. Laz İsmail ile temasınızın bundan ibaret olmadığı, bizzat arabanıza bindirip evinize götürdüğünüze dair arkadaşlarınızın ifadeleri var...

Uzatmamak adına tüm konuşmaları yazmıyorum.

Bundan sonrasında mahkeme reisi Laz İsmail'i getirdi mahkemeye ve o Arif Bey'in evine gittiğini, hatta gece orada yattığını söyledi. Arif Bey, bu ifadenin yalan olduğunu söyleyince mahkeme reisi Arif Bey'in şoförü Mehmet ve hizmetçisi Ayşe'yi çağırdı. Onlar da Arif Bey'in, Laz İsmail'i eve getirdiğini, gece boyunca konuştuklarını itiraf ettiler. Arif Bey bu ifadelerin tanıklara zor kullandırılarak verdirildiğini söylediye de şoförü Mehmet " Doğru söyleyeceğimize Kur'ana el basarak yemin ettik. Nasıl yalan söyleriz ki" Dedi.

Velhasılıkelam Aycı Arif, Mustafa Kemal'e suikast olayının baş suçlusunu olarak görülen Laz İsmail'i evine götürmek, onu konuk edip ağırlamak, onunla konuşmak, bu suretle de Atatürk'e yapılması planlanan suikast olayında parmağı olmak suçlamasıyla idama mahkum edildi.

Arif Bey, idam cezasını duyduğu anda öfkeyle bağırdı. " Bana bir kağıt kalem getirin. Mustafa Kemal'e mektup yazacağım" Dedi ve istedikleri getirilince şunları yazdı: " Yirmi yıllık arkadaşınızım. Bir çok meydan muharebelerinde size fedakarane hizmet ettim. Ölüme yaklaştığım şu dakikada beni affedeceğinize eminim."

Daha sonra bu notu acele Mustafa Kemal'e iletmelerini istedi ama ona ulaştı mı ulaşmadı mı hiç bilmiyoruz. Ona sadece " Hemen iletiriz" Demişlerdi.

Arif Bey, Mustafa Kemal'den gelecek " Affettim" cevabını bekleyedursun 3Kasım 1926 Tarihinde TBMM de şöyle bir tezkere okunuyordu:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaset-i Celilesine.

Taklib-i hükümet maksadı ile Reiscumhur hazretlerine suikast yapmak için uzun müzakerat(Görüşme) ve tatbikattan(prova) sonra İzmir'de meş'um emellerini tatbik etmek üzere iken cürm-ü meşhut (suç üstü) halide derdest edilen ehab-ı ceraim ile (cürüm sahipleri ile) müctemian hareket ettikleri bilmuhakeme sabit olunan esamizi zirde muharrer Büyük Millet Meclisi'ne mensup olan azanın mülga kanun-u cezanın 55. Maddesi delaletiyle 57. Maddesine tevfi kan Haklarında mahkemece İDAM kararı lahik olunduğu.....13 Temmuz 1926 da infaz olunduğu arz olunur efendim.

17 Teşrinevvel 1926

Ankara İstiklal mahkemesi müdde-i umumisi (Savcı) Ali Necip

İdam edilenler listesinde şu isimler bulunuyordu.

Eskişehir Mebusu Arif Bey

İzmit mebusu Şükrü Bey

Sivas mebusu Halis Turgut Bey
İstanbul Mebusu İsmail Canpolat Bey
Saruhan (Manisa) Mebusu Abidin Bey
Erzurum Mebusu Rüştü Paşa

Yukarıda isimleri yazılı şahıslar, millet vekili dokunulmazlıkları bile kaldırılmadan idam edildiler. Ve işin en garip tarafı asla düşünceden eyleme dökülememiş bir suikast olayında nasıl becermişlerse bu kişileri suç üstü yakalamışlardı(!) (O suçüstünü ben hiç anlayamadım.)

İdam sehpasına konmak üzere darağacına getirildiğinde Arif Bey öncelikle kendisine dini telkinde bulunmak isteyen hocayı payladı. " Bana dini telkinde bulunacak sen mi kaldın. Ben ne yapacağımı bilirim" Dedi. Daha sonra " Bir yere kaçacak halimiz yok. Çıkarın şu kelepçeleri" Dedi ve nihayet ip boynuna takıldığında " Paşa'dan cevap yok mu? Verir, mutlaka verir. Beş dakika daha bekleyin" Dedi ama ne bir cevap vardı ne de sesini duyan...

Sözlerimi yazdığım "Tek Adam" adlı eser okullarda TC İnkılap Tarihi dersleri için kaynak kitap olarak gösterilen Şevket Süreyya Aydemir'in bu mahkemeler ile ilgili sözleriyle noktalıyorum:

" Evvelce muhalif bilinenler İstiklal mahkemesini boyladılar."